

IMF VE TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

Aydınlık Dergisi, 20 Mayıs 2001

Yıldırım Koç

Hükümetin 2001 yılı kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde katı bir çizgi izleyeceği tahmin ediliyordu. 21 Şubat krizi ve 14 Nisan 2001 tarihinde açıklanan program, bu eğilimi daha da pekiştirdi. Devlet Bakanı Kemal Derviş'in, ulusötesi sermayenin, ABD'nin ve AB'nin çıkarlarının savunucusu olan IMF ve Dünya Bankası'yla büyük bir uyum içinde uygulattığı program, 3 Mayıs 2001 tarihinde IMF'ye verilen niyet mektubu temelinde 15 Mayıs 2001 günü açıklandı. Bu programla birlikte hükümetin işçilere karşı tavrı daha da olumsuzlaştı.

Hükümetin 11 Nisan 2001 tarihli teklifinde, ilk 6,5 aylık zamsız dönemin ardından, her ay, bir önceki ayın enflasyonu oranında bir zam yapılması öngörülüyordu. Hükümetin 17 Mayıs 2001 tarihindeki teklifinde ise, 2002 yılı Şubat ayından sonra taksitlerle ödenecek bir para önerilirken, ücret zamlarında daha da geriye gidildi. Aylık enflasyon artışını bile karşılamayan bir teklif getirildi. Ayrıca, diğer ödemelerde yapılacak artış da azaltıldı.

IMF'ye 3 Mayıs 2001 günü verilen ve kamuoyuna 15 Mayıs günü açıklanan niyet mektubunda, kamu kesimi işçilerinin gerçek ücretlerini düşürme kararlılığı şu şekilde ifade edilmişti:

“Kamu işçileri ile memurlar arasındaki ortalama net ücret oranını 2000 yılındaki 2,6 düzeyinden kontrat dönemi boyunca 2'ye düşürmeyi hedefleyeceğiz. Kontrat döneminin ilk yılında sözkonusu oranda 1/5'lik bir düşüş hedeflenmektedir. Kamu işçilerinin ücret kontratları enflasyonun hedeflenen oranları aşan kısmı için ayarlanacaktır ancak, bu her altı aylık dönemin sonundan önce olmayacaktır. Ancak, sözkonusu ayarlama gerçekleşen enflasyon ile beklenen enflasyon arasındaki farkın %80'ini aşmayacak ve ilk altı aylık dönem için böyle bir ayarlama yapılmayacaktır.” (s.32-33)

Ancak TÜRK-İŞ ile Hükümet temsilcileri arasında 9 Mayıs günü yapılan görüşmede, Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler, bir anlaşma taslağını imzaladı. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral tarafından 17 Mayıs günü kamuoyuna açıklanan metne göre, ücretlere ilk altı aylık dönem için yüzde 20 oranında bir zam uygulanacak, ancak 6 aylık zam farkı 2002 yılı Şubat ayında ödenecekti. Daha sonraki altışar aylık dilimlerde ise, bir önceki altı aylık dönemde gerçekleşen enflasyon oranında bir zam uygulanacaktı. TÜRK-İŞ, kriz ortamında, ücretlerin satınalma gücünün korunmasını temel alan bir hedef belirlemiş ve bu konuda Mehmet Keçeciler ile anlaşmıştı.

Şimdi etraf toz duman. Mehmet Keçeciler, altına imza attığı metni kabul ediyor, ancak farklı biçimde yorumlamaya çalışıyor. TÜRK-İŞ ise, son 10 gündür kamuoyuna yansıttığı yumuşak çizginin gerekçesini açıklamış olmanın rahatlığını yaşıyor. Ortalık ancak önümüzdeki hafta durulmaya başlayacak.

IMF programının temel amaçlarından biri, öncelikle kamu işçilerinin, onlarla bağlantılı olarak da özel sektör işçilerinin ve memurların yoksullaştırılmasıdır. Kamu kesiminde çok az sayıda işçi, iş olanaklarını yitirmemek koşuluyla, gerçek ücretlerde küçük düşüşlere razı olabilir. Bu işçiler, küçük kayıplara ses çıkarmazlarsa, kurban kesip belayı savuşturacakmış gibi zannedebilirler. Ancak işçilerin çok büyük bir bölümü, saflıkla ilkel bir kurnazlığın ürünü bu tavrı reddetmektedir. Kayıplar bir kez kabullenilirse, bunun sonunun gelmeyeceği bilinmektedir. Sıkıntılar daha dibe vurmamıştır. Ulusötesi sermaye Türkiye'yi daha kötü günlere götürmektedir. Dip, Moskova'daki balerinin, Moldova'daki hekimin, 50 dolar karşılığında iğrenç bazı insanlarla fuhuş yapmak için Türkiye'ye geldiği noktadır. Mücadele, satınalma gücünün korunması ve geliştirilmesi, iş güvencesinin sağlanması, zorla emekliye sevk etmenin ve işten çıkarmaların engellenmesi, özelleştirmenin durdurulması temelinde, tüm emekçi sınıf ve tabakaları kucaklayacak bütünlükçü bir yaklaşım içinde ve ulusal bir çizgide geliştirilmelidir.